

Лариса Петренко

ІНВАРІАНТНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАУКОВИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКІВ ПТНЗ

Інваріантне моделювання (ІМ) є системною методологією третього покоління, яка базується на теорії Гіперкомплексних Динамічних Систем (ГДС). Назву «інваріантне моделювання» дана методологія отримала в результаті побудови основних її положень із системних інваріант, придатних для опису об'єктів довільної фізичної форми. Гіперкомплексною динамічною системою (ГДС) вчений називає сукупність системних інваріант. ІМ – системна методологія третього покоління, розроблена на початку 90-х років вітчизняним ученим, академіком Міжнародної академії інформатизації О. М. Малютою. Вона містить базові закони спільності, що розповсюджуються на об'єкти, явища і процеси, незалежно від їх якісного різновиду. На методологічному рівні ІМ є метатеоретичним системологічним інструментом, що дозволяє розробляти, аналізувати системні моделі складних об'єктів, прогнозувати їх поведінку, давати системне уявлення про ці моделі.

Інформаційно-аналітична компетентність (ІАК) керівників ПТНЗ розглядається в науковій літературі водночас як явище і як процес з дуальним характером, що виражається в єдності інформаційної й аналітичної компетентностей з акцентом на аналітичній складовій (інформаційна аналітика). Окремо кожний з цих параметрів, у свою чергу, є складним, цілісним утворенням.

Структура ІАК керівників ПТНЗ має такий компонентний склад: когнітивний, що складається з теоретичних і технологічних знань; функціональний, котрий містить інструментально-комунікативні та аналітичні уміння і навички; особистісно-ціннісний, до складу якого

включено спрямованість і мотивацію особистості на виконання ІАД та особистісні якості керівника. Кожний компонент ІАК представлений *ключовими* (знання, уміння, навички, певні способи мислення і виконання дій в процесі ІАД), *базовими* (враховують специфіку кваліфікації – інженер, педагог) і *спеціальними* (відображають специфіку професійної діяльності – управлінської) компетенціями. Розроблена структурна модель ІАК керівників ПТНЗ дозволяє відрізнити її від інших конструктів, демонструючи динамічність усіх її компонентів, що забезпечує зростання професіоналізму. Компонентний склад ІАК свідчить про її постійний цілеспрямований розвиток із безпосереднім впливом на свідомість людини (рівень і спосіб організації мислення), що може здійснюватись усвідомлено й контрольовано.

Між ними існує закономірний взаємозв'язок, що обґрунтовано науковими теоріями і доведено соціальною практикою. Це зумовлює розроблення її моделі як об'єкта високого рівня складності на принципово новій технології – методології ІМ на основі ГДС.

Наш вибір наукового підходу до вивчення ІАК керівників ПТНЗ ґрунтується на тому, що ІМ є засобом випереджального моделювання ситуацій в сучасних умовах швидких змін у всіх сферах людської діяльності, зокрема, професійно-технічної освіти. Випереджальне моделювання розглядається вченим як перспективне моделювання об'єкта, що передбачається в перспективі. Модель будується на основі прогнозування тенденції розвитку, тобто передбачається багатоваріантний сценарій-прогноз. Розвиток ІАК, компоненти якої в процесі ІМ виступають як інваріанти, має бути цілеспрямованим, свідомим і контрольованим, оскільки в результаті професійної діяльності керівників ПТНЗ створюється інформаційно-інтелектуальний продукт, який впливає на свідомість людей – суб'єктів управлінської діяльності, навчально-виховний і навчально-виробничий процес.

Теорія ГДС є новим науковим напрямом, який на філософському рівні представлений сукупністю принципів, закономірностей і положень у сфері соціальної і природничої тематик, що мають загальнонаукове значення на рівні фундаментальних наук. Методологічний рівень ІМ базується на теорії ГДС.

В основу розробки ІМ як системного методу покладено принцип системності, який визначає зміст будь-якого системного підходу. Сутність принципу системності в теорії ГДС визначається як S-принцип: будь-який об'єкт, процес та явище розглядається як система.

Такий підхід до визначення принципу системності, на думку О. М. Малюти, змінює не лише наше ставлення до світу, а й спосіб світосприйняття. Він визначає похідну позицію дослідника, в межах якої виникає необхідність сприймати світ і підходити до його вивчення на основі системних методів. Такий підхід формує новий стереотип мислення – системний, в чому й полягає принципова відмінність системного підходу від інших способів системного опису й розуміння світу (світобачення, світорозуміння).

Література

1. Малюта А.Н. Гиперкомплексные динамические системы / А. Н. Малюта. – Львов: Вища шк. Изд-во при Львов. ун-те, 1989. – 120 с.